

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/385

Karar Sayısı : 2002/40

Karar Günü : 27.3.2002

Resmi Gazete tarih/sayı: 03.08.2002/24835

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Doğru Yol) Partisi TBMM Grubu Adına Grup Başkanı Prof. Dr. Tansu ÇİLLER

İPTAL DAVASININ KONUSU : 14.6.2001 günlü, 4682 sayılı "2001 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 3. maddesiyle 20.12.2000 günlü, 4611 sayılı 2001 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 33. maddesinin (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin sonuna eklenen paragrafın, Anayasa'nın 163. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

14.6.2001 günlü, 4682 sayılı "2001 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un iptali istenilen 3. maddesi şöyledir:

"MADDE 3.- 4611 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

Dış proje kredisi kullanımlarından kaynaklanan Katma Değer Vergilerinin karşılanmasında; dış kredi gerçekleştirildiği halde, KDV karşılığı iç kaynağın bulunamaması durumunda Yatırım Programı ile ilişkilendirmek suretiyle ilgili kuruluşların bütçelerinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine söz konusu miktarlarda ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir"

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

İptal gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralı şöyledir:

"MADDE 163.- Genel ve katma bütçelerle verilen ödenek, harcanabilecek miktarın sınırını gösterir. Harcanabilecek miktar sınırının Bakanlar Kurulu kararıyla aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamaz. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez. Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarılarında ve carî ve ileriki yıl bütçelerine malî yük getirecek nitelikteki kanun tasarısı ve tekliflerinde, belirtilen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur."

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 12.9.2001 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, "dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleriyle diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

4611 sayılı 2001 Malî Yılı Bütçe Kanununun 33. maddesinin (a) fıkrasında, yabancı ülke, banka ve kurumlarla veya uluslararası kuruluşlarla yapılmış ve yapılacak anlaşmalara göre genel ve katma bütçeli kuruluşlara dış proje kredisi olarak kullandırılan imkanların kayıt ve takibine ilişkin usul ve esaslar gösterilmiş, bu fıkranın 4 numaralı bendinin sonuna eklenen dava konusu kuralla da, dış proje kredisi kullanımlarından kaynaklanan Katma Değer Vergilerinin karşılanması, dış kredi gerçekleştiği halde, Katma Değer Vergisi karşılığı iç kaynağın bulunamaması durumunda Yatırım Programı ile ilişkilendirmek suretiyle ilgili kuruluşların bütçelerinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine söz konusu KDV miktarı kadar ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkili kılınmıştır.

Dava dilekçesinde, Yasa'nın 1. ve 2. maddelerinde eklenen ödenek miktarları açıkça belirlendiği halde, iptali istenilen kuralla Maliye Bakanı'na miktarı belli olmayan ödenek ekleme yetkisi tanınmasının Anayasa'nın 163. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Devletin ve diğer kamu kuruluşlarının bir yıllık gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanması (gelirlerin toplanması-giderlerin yapılması) konusunda Hükümete Bütçe Kanunlarıyla izin verilmektedir. Devlet hizmetlerinin gerektirdiği harcamaların bütçedeki karşılıklarını ifade eden ödeneklerin miktarı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayından geçen bütçe kanunlarında gösterilir. Öngörülen bu ödeneklerin bütçe yılındaki tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde belirtilmesi gerekir. Ancak, söz konusu ödenekler tahmine dayalı olduğundan bunun çeşitli nedenlerle yıl içinde yetersiz kalması söz konusu olabilmektedir. Böyle durumlarda ortaya çıkacak ödenek ihtiyacının 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile yılı bütçesi kanunlarında yer alan usullere uygun olarak bütçenin kendi içinde gerçekleştirilecek ödenek aktarması yoluyla karşılanmakta, bu şekilde ödeneğin karşılanamaması durumunda ise çıkarılacak bir ek ödenek kanunuyla yapılması gerekmektedir.

Anayasa'nın bütçelerde değişiklik yapılabilmesi esaslarını düzenleyen 163. maddesinde, genel ve katma bütçelerle verilen ödeneğin, harcanabilecek miktarın sınırını göstereceği belirtilmiş, bu sınırın Bakanlar Kurulu kararıyla aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamayacağı ve Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisinin verilemeyeceği açıklanmış, yılı için tahsis edilen ödeneğin yetersiz kalması durumunda ise gereken ek ödeneğin öngörülen giderleri karşılayacak kaynağın gösterilmesi koşuluyla kanunla verilmesi esası benimsenmiştir. Böylece, bütçenin uygulanması sırasında ortaya çıkan ek ödenek ihtiyacının karşılanması konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden izin alınması zorunluluğu getirilmiştir.

2001 Malî Yılı Bütçe Kanunu'nun iptali istenen kuralıyla Maliye Bakanı'na verilen yetki, bütçe içi ödenek aktarma yetkisi değildir. Ayrıca, eklenecek ödeneğin miktarı da dış kredi

gerçekleşmelerine bağlı olarak her an değişebilecek Katma Değer Vergisi karşılığı olması nedeniyle belirsizdir. Bakanlar Kurulu'na bile verilmeyen ve kullanılması durumunda bütçelerle verilen ödenek sınırının aşılması sonucunu doğuracak Maliye Bakanı'na verilen bu yetkinin dayanağı olan kural Anayasa'nın 163. maddesine aykırıdır.

İptali gerekir.

V- SONUÇ

14.6.2001 günlü, 4682 sayılı "2001 Malî Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 3. maddesiyle 20.12.2000 günlü, 4611 sayılı 2001 Malî Yılı Bütçe Kanunu'nun 33. maddesinin (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin sonuna eklenen paragrafın Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 27.3.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Rüştü SÖNMEZ	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU
Üye		Üye
Ahmet AKYALÇIN		Enis TUNGA